

Výhled v oblasti mezinárodní migrace: SOPEMI 2010

Přehled v českém jazyce

- Mezinárodní migrace je nadále jedním z nejdůležitějších politických témat členských zemí OECD, a to i přes pokles poptávky po pracovní síle kvůli ekonomické krizi. Tato výroční publikace analyzuje nedávný vývoj v oblasti migračních pohybů a migrační politiky v zemích OECD. Zabývá se tím, jak imigrace přispěla ke změnám věkového složení populace v produktivním věku v minulém desetiletí, a roli předpokládaných úrovní migrace v oživení růstu populace v produktivním věku v příštím desetiletí. Zaměřuje se také na mezinárodní studenty, včetně prvního pokusu o vypočtení míry, do jaké tito studenti zůstávají po dokončení studií v hostitelských zemích.
- Tato publikace rovněž zkoumá hlavní změny uvedené v rámci migrační politiky, včetně nových zákonů regulujících vstup, pobyt a přístup imigrantů na pracovní trh. Popisuje selektivní nábor imigrantů podle potřeb pracovního trhu a bodových systémů a opatření k zajištění integrace imigrantů. Podrobně se zabývá mezinárodní spoluprací zaměřenou na zlepšení hraničních kontrol a boj s nezákonnou migrací.
- Zkoumá také dopad ekonomické krize na pracovní trh vzhledem k imigrantům, přičemž zohledňuje pohlaví, sektory zaměstnání, různé typy pracovních smluv i demografickou dynamiku domácích a cizích státních příslušníků v průběhu zkoumaného období.

Výhled v oblasti mezinárodní migrace pro rok 2010 vykazuje mírný pokles migrace do zemí OECD...

Setrvalá legální imigrace cizích státních příslušníků (přibližně 4,4 milionu) poklesla v roce 2008 o 6 %, což byl první pokles po pěti letech, kdy rostla průměrně o 11 %. Tento pokles je však způsoben převážně úbytkem imigrantů pouze z několika zemí a současně odráží neobvykle vysoký počet imigrantů v roce 2007. Pokles nicméně pokračoval i v roce 2009, kdy migrace klesla ve většině zemí OECD následkem ekonomické krize.

... zejména v oblasti volného pohybu a migrace rodin

Migrace v oblastech volného pohybu osob tvořila v zemích OECD v roce 2008 přibližně 25 % a v Evropě přibližně 44 % veškeré migrace. V Norsku, Švýcarsku, Rakousku a Dánsku tato migrace tvoří nadpoloviční většinu veškeré migrace. Z evropských zemí byly v roce 2008 pro migraci pracovních sil významné

Portugalsko, Španělsko, Velká Británie a Itálie, do nichž přišlo 20-30 % dlouhodobých imigrantů z pracovních důvodů. Jinde, s výjimkou Japonska a Koreji, dominuje v dlouhodobé imigraci i nadále migrace rodin. Migrace rodin zůstává dominantní zejména v USA (65 %), ve Francii a Švédsku.

Dočasná migrace je i nadále důležitá, i když byla ovlivněna ekonomickou krizí...

Dočasná migrace rostla od poloviny prvního desetiletí tohoto století. V roce 2008 však nastal její pokles, ačkoli se týkal převážně programů dočasné migrace pracovních sil. V roce 2008 přijelo do zemí OECD za práci přes 2,3 milionu dočasných migrantů, což je po čtyřech letech trvalého růstu 4% pokles, který dle všeho bude pokračovat i v roce 2009. Počet pracovníků v roce 2008 vzrostl v oblasti sezónních prací, prázdninových pracovních programů a vnitropodnikových přesunů, zatímco v ostatních kategoriích, zejména v migraci pracovníků na dobu určitou, došlo k poklesu. Dočasná pracovní migrace byla také jedním z prvních migračních kanálů, které postihla ekonomická krize.

... počet žadatelů o azyl však neustále roste

Počet žadatelů o azyl v zemích OECD od roku 2006 opět stoupá. V roce 2008 bylo nejvíce žadatelů přijato v USA (39 400) a dále ve Francii, Kanadě, Velké Británii a Itálii (přes 30 000). V počtu přijatých azylantů na obyvatele jsou vedoucími zeměmi Norsko, Švédsko a Švýcarsko. Nejdůležitějšími zeměmi původu jsou Irák, Srbsko a Afghánistán.

Zvýšený příliv mezinárodních studentů občas vede k trvalým pobytům

Celkově se počet mezinárodních studentů v letech 2000 až 2007 více než zdvojnásobil, na více než 2 miliony osob. Hlavními cílovými zeměmi jsou USA, Velká Británie, Německo, Francie a Austrálie. K největšímu procentuálnímu nárůstu došlo na Novém Zélandu a v Koreji, dále pak v Nizozemsku, Řecku, Španělsku, Itálii a Irsku. Mezinárodní studenti představují pro země OECD potenciální zdroj vysoce kvalifikovaných migrantů a výhled v oblasti mezinárodní migrace v zemích OECD na rok 2010 je prvním pokusem o analýzu počtu studentů, kteří zůstávají - mění si formu pobytu poté, kdy si neobnoví studentské povolení k pobytu. Pomocí této metody se odhadovaná míra těch, kteří zůstávají, pohybuje v rozmezí od 15 do 35 %, průměrná hodnota je 21 %.

10 % osob přichází z Číny, méně než polovina tohoto počtu pak z Polska, Indie a Mexika

V roce 2008 přicházela více než polovina osob z prvních 20 zemí původu, přičemž na prvních místech byly Čína, Polsko, Indie a Mexiko. V porovnání s migrací na konci devadesátých let dvacátého století došlo k největšímu nárůstu u migrantů z Kolumbie, Číny, Rumunska a Maroka. Od roku 2000 však klesá počet osob přicházejících z Filipín a Ruské federace. Počet Poláků, kteří odešli do jiných evropských zemí, zůstal v roce 2008 i nadále vysoký.

Mezinárodní migrace má v mnoha zemích OECD v posledních letech většinový podíl na růstu populace a významně se podílí rovněž na počtu osob dosahujících produktivního věku

Pokud se míra migrace udrží na stávajících úrovních, vzroste populace v produktivním věku v zemích OECD v letech 2010 až 2020 o 1,9 % v porovnání s růstem o 8,6 % v letech 2000 až 2010. V letech 2003 až 2007 způsobila migrace 59% růst populace. Imigranti tvoří až třetinu populace, která dosahuje produktivního věku, ačkoli tento údaj snižují příchody dětí a osob staršího věku. Přírozený přírůstek byl hlavním faktorem růstu populace pouze ve Francii, USA a na Novém Zélandu. V mnoha zemích - v jižní Evropě, Rakousku a České republice - tvořila migrace 90 % růstu populace.

Růst zaměstnanosti je však způsoben spíše zvýšenou zaměstnaností domácích pracovníků než mezinárodní migrací

Celkově byl růst zaměstnanosti z 51 % tvořen zvýšenou zaměstnaností domácích pracovníků a z 39 % mezinárodní migrací, přičemž mezi zeměmi OECD existují velké rozdíly. Mezi země, v nichž došlo k růstu zaměstnanosti zejména díky větší mobilizaci domácích obyvatel, patří zejména země s relativně vysokou mírou zaměstnanosti (nad 75 %), jako jsou Dánsko, Švýcarsko a Švédsko. Naopak v zemích, v nichž byl růst zaměstnanosti pokryt převážně z vnějších zdrojů, vyjma Velké Británie, je míra zaměstnanosti nižší než průměr zemí OECD.

Zpráva za tento rok poskytuje přehled strukturálního a institucionálního vývoje migračních politik...

Pokračovalo zaměření na vysoce kvalifikované migranty, včetně využití bodových systémů (např. v Dánsku, Velké Británii a Nizozemsku), a rovněž u systémů řízených nabídkou došlo k posunu směrem k uchazečům s pracovními nabídkami v trvalých programech (Austrálie a Kanada). Zatímco se jedna země (Švédsko) otevřela migrantům na všech kvalifikačních úrovních, jinde byly jedinou možností pro méně kvalifikované migranty sezónní pracovní programy v zemích, které preferují návrat k této formě dočasné migrace (Austrálie a Polsko).

... včetně integračních a naturalizačních programů

Změny v programech sjednocování rodin spočívají obvykle v zavedení omezujících kritérií, např. požadavků na pobyt a příjem. I nadále se rozšiřuje využití jazykových testů a testů občanských znalostí jako podmínky pro sjednocení rodin a naturalizaci.

Některé změny lze konkrétně připsat na vrub finanční krizi

V letech 2008-2009 se mnoho nových migračních politických iniciativ zaměřilo na zvládnutí problémů způsobených ekonomickou krizí. Migrační kanály pracovních sil byly přísně kontrolovány a v mnoha zemích OECD byla přepracována kritéria pro vstup. Byla přijata opatření směrem k nezaměstnaným migrantům, kteří si nemohli obnovit dočasná pracovní povolení (Španělsko a Irsko), a byla poskytována pomoc pro návrat migrantů domů (Španělsko, Japonsko a Česká republika). Byly rovněž omezeny některé kvóty (Itálie, Korea, Španělsko a Austrálie).

Zpráva se zabývá nerovnoměrným dopadem ekonomické krize na zaměstnanost imigrantů v zemích OECD

Nárůst nezaměstnanosti v letech 2008 až 2009 byl vyšší u osob narozených v cizině než u domácích pracovníků téměř ve všech zemích OECD. Obdobně ve většině zemí OECD došlo k většímu poklesu zaměstnanosti u osob narozených v cizině než u domácích občanů, ačkoli v některých zemích byl tento vliv snížen zvýšením míry účasti imigrantů. Zatímco téměř ve všech zemích OECD došlo během krize k celkovému poklesu zaměstnanosti domácích pracovníků, v některých zemích došlo k výraznému zvýšení celkové zaměstnanosti osob narozených v cizině. Přesto nárůst zaměstnanosti nedosahoval stejného tempa jako nárůst pracovníků narozených v cizině díky jejich trvalému přílivu.

Nejvíce jsou zasaženi mladí migranti...

Ve většině zemí OECD došlo k výraznějšímu poklesu zaměstnanosti u mladých osob narozených v cizině než u mladých osob narozených v dané zemi. Zatímco celkový pokles zaměstnanosti mladých lidí (15-24 let)

v roce po druhém čtvrtletí roku 2008 byl 7 %, u mladých imigrantů byl tento pokles až dvakrát větší. Nezaměstnanost mladých imigrantů byla již tak vysoká. V roce 2009 dosahovala v USA 15 %, v Kanadě 20 % a v zemích EU-15 24 %. Jelikož byla rychlá integrace mladých lidí a nedávno přichozích imigrantů na pracovní trh označena jako jeden z klíčových faktorů jejich dlouhodobé integrace, je nízká míra jejich zaměstnanosti varující. Recese s sebou nese riziko stigmatizace, jelikož imigranti, kteří nedokáží rychle po svém příchodu najít zaměstnání, mohou být na pracovním trhu znevýhodněni. Jako nejdůležitější politická reakce během krize se jeví poskytování jazykové výuky, školení a učebních programů.

... ačkoli ženy si mezi imigranty vedly lépe než muži

Ženy narozené v cizině byly krizí zasaženy méně než muži, jelikož ti jsou soustředěni v sektorech, které byly postiženy nejvíce (stavebnictví, výroba, finance). Ve všech zemích kromě Belgie a Maďarska se míra nezaměstnanosti žen narozených v cizině zvýšila v menším rozsahu než u jejich mužských protějšků. V některých zemích se zvýšila míra účasti žen narozených v cizině, k čemuž obvykle dochází z důvodu kompenzace ztráty příjmu mužských členů rodin.

Faktory, díky nimž jsou imigranti náchylnější ke ztrátě zaměstnání, také ztěžují jejich zapojení do programů aktivní podpory pracovního trhu

Zpráva zkoumá determinanty nedávného vývoje pracovních trhů pro imigranty. Najdeme je převážně v sektorech náchylných na ekonomické výkyvy, obvykle mají nejistější smluvní vztahy a častěji vykonávají dočasné práce, mají v zaměstnání menší jistotu a jsou vystaveni selektivnímu propouštění. Imigranti mohou být de facto vyloučeni z některých programů, kde je nárok explicitně nebo implicitně spojen s délkou pobytu v zemi nebo jeho stavem. K těmto programům patří programy zaměstnání ve veřejném sektoru nebo ty, kde je vyžadována minimální doba trvání či smlouva na dobu neurčitou. Zpráva uvádí určité oblasti, kde mohou politická řešení pomoci snížit dlouhodobý negativní dopad na zaměstnanost imigrantů.

Dvě zvláštní kapitoly se zabývají aktuálními problémy...

Dvěma významným problémům jsou věnovány zvláštní kapitoly. První zkoumá, jak se formuje veřejné mínění v otázce imigrace. Druhá se zabývá determinanty a dopadem naturalizace na pracovní trh.

... první zkoumá vztah veřejného mínění a migrace...

Tato kapitola analyzuje několik průzkumů veřejného mínění za minulé desetiletí a představuje nová empirická zjištění o formování veřejného mínění v otázce imigrace. Zabývá se rolí jednotlivých charakteristik při vytváření názorů na ekonomické a kulturní následky imigrace a při formování preferencí v oblasti migrační politiky. Jedním z hlavních závěrů, který z této analýzy vyplývá, je, že názory na ekonomický a kulturní dopad imigrace výrazně ovlivňují jednotlivé přístupy k otázce otevřenosti hranic pro migranty. Veřejná diskuse o problémech imigrace a migračních politik je stále velmi výrazně ovlivněna tím, jak jsou tyto otázky podávány v médiích, a určitými kolektivně sdílenými pověrami. Některé části populace mají tendenci přijmout v otázce imigrace různé názory, nejen kvůli jejím distribučním vlivům, ale mimo jiné také na základě toho, jakou hodnotu připisují kulturní různorodosti. Nejde tudíž o to dosáhnout konsenzu veřejného mínění v oblasti imigrace, ale omezit vliv obecně rozšířených pověr a nepodložených názorů. V tomto kontextu musí reformy migračních politik směřovat k rozvíjení znalostí veřejnosti a pochopení ekonomického, sociálního a kulturního dopadu migrace. K dosažení tohoto cíle je zapotřebí zprůhlednit údaje o rozsahu mezinárodní imigrace, zlepšit přístup k informacím a vytvořit srovnatelné statistiky o mezinárodní migraci. Pravidelné a otevřené diskuse se zájmovými skupinami by měly vycházet z

relevantních výsledků průzkumu. Znalosti veřejnosti lze také zlepšit objektivním a rozsáhlejším pokrytím problémů migrace v médiích.

... druhá analyzuje dopad naturalizace na integraci pracovního trhu

Míra získání státního občanství se u imigrantů v zemích OECD velmi liší. V zemích, které byly obydleny migrací, téměř všichni legální migranti získávají občanství do deseti let po svém příchodu. V evropských zemích OECD se podíl imigrantů s dlouhodobým pobytem, kteří byli naturalizováni, během posledních deseti let zvýšil. Míra naturalizace se u různých skupin migrantů liší. Téměř ve všech zemích je míra získání občanství vyšší u imigrantů ze zemí s nízkými příjmy než u imigrantů ze zemí OECD s vysokými příjmy. Podobně je míra získání občanství hostitelské země vyšší u žen než u mužů. Vyšší je rovněž u imigrantů s terciárním vzděláním. Imigranti, kteří byli naturalizováni, mají obvykle lepší pozici na pracovním trhu. To platí zejména pro migranty ze zemí s nižšími příjmy a pro ženy. Imigranti, kteří byli naturalizováni, mají obvykle lepší pozici na pracovním trhu již před naturalizací, po naturalizaci se však jejich pozice ještě zlepšuje, což naznačuje, že tento krok má sám o sobě pozitivní vliv na pozici imigrantů na pracovním trhu. Toto zlepšení může být způsobeno snížením pracovních omezení, zvýšenou mobilitou a menší diskriminací. Zdá se, že naturalizace má vliv zejména na přístup imigrantů k lépe placeným zaměstnáním a k zaměstnáním ve veřejném sektoru. Jedním ze závěrů, které lze z této kapitoly vyvodit, je, že snížení množství překážek, jakými jsou například omezení v rámci dvojího občanství a extrémně restriktivní kvalifikační předpoklady, by v konečném součtu zlepšilo pozici imigrantů na pracovním trhu. Osoby, které na to již mají nárok, by měly být podporovány v přijetí občanství hostitelské země.

© OECD 2010

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD: www.oecd.org/bookshop/

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci: e-mail: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku: www.oecd.org/rights/

